

KS. JAKUB KASPRZYK CM

BILBAO

JAK KATECHIZOWAĆ W TAKIM MIEŚCIE JAK SANTANDER?¹

1. Wprowadzenie

Czy trudno jest katechizować w dużym współczesnym mieście takim jak Santander? Zapraszam do lektury artykułu i zastanowienia się nad możliwymi odpowiedziami na to pytanie. W tekście chcę przedstawić trzy aspekty związane z tematem. Pierwszy dotyczyć będzie katechezy, jej argumentacji i podstawowych cech. Drugi będzie refleksją na temat potrzeby i znaczenia katechezy w mieście takim jak Santander. Ostatni aspekt zawiera kilka sugestii dotyczących katechizowania dzisiaj. Prezentuje konkretny przykład katechezy w szkole „Purísima Concepción” w Santanderze, którą prowadzą Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo (szarytki).

Oczywiście nie wyczerpiemy tak szerokiego tematu w tym artykule, ale przynajmniej możemy rozpocząć refleksję i postawić pytania, aby kontynuować osobiste myślenie po lekturze i dojść do własnych wniosków. Celem tego tekstu nie jest udzielenie pełnych i gotowych odpowiedzi na pytania o katechezę w świecie współczesnym, ale podzielenie się niektórymi spostrzeżeniami i pomysłami, które mogą wzbogacić dyskusję na ten temat.

Wybrałem temat katechezy, ponieważ jest to specjalizacja, którą się zajmuję przy pracy doktorskiej. Ponadto, jeśli śledzimy życie Kościoła i publikacje ostatnich dokumentów, możemy zauważyć, że katecheza jest jednym z najpilniejszych i najczęściej podejmowanych tematów w nauczaniu papieża i nie tylko². W związku z tym uważam, że proponowana przeze mnie refleksja może być małym wkładem

---

¹ Pierwotnie tekst został napisany przez autora w języku hiszpańskim i zaprezentowany podczas XXVII Kursu Teologii na Uniwersytecie Kantabrii w Santanderze 14.03.2023 r. Autor przetłumaczył tekst na język polski i zaadaptował do wymogów publikacyjnych we własnym zakresie.

² Na przykład: publikacja *Dyrektorium o katechizacji* w 2020 roku; publikacja motu proprio *Antiquum ministerium* w 2021 roku; III Międzynarodowy Kongres Katechetyczny w Watykanie we wrześniu 2022 roku.

w dyskusję na temat współczesnej katechezy, którą Kościół uznaje za ważną i aktualną kwestię.

2. Co to jest katecheza?

We wprowadzeniu wspomniałem o trzech aspektach, które chcę omówić w tym artykule. Pierwszy z nich jest próbą odpowiedzi na pytanie: czym jest katecheza? Jestem przekonany, że właściwym punktem wyjścia w tej refleksji jest dobra argumentacja teologiczno-eklezyjologiczna i biblijna pojęcia *katecheza*.

Cała chrześcijańska refleksja teologiczna znajduje swoje centrum i sens w Objawieniu Trójcy Świętej poprzez wcielenie Jezusa Chrystusa. W *Liście do Hebrajczyków* znajdujemy zdanie: „Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna”³. Pełnia historii zbawienia osiąga swój punkt kulminacyjny w misji Wcielonego Słowa, a zwłaszcza w tajemnicy Odkupienia, czyli w Jego Męce, Krzyżu i Zmartwychwstaniu. Jezus, w swojej Passze, odkupił ludzkość skażoną przez grzech i w jedności z Ojcem posłał Ducha Świętego. Duch Święty przez swoją łaskę porusza serce człowieka, aby odpowiedział pozytywnie, poprzez akt zachwytu i wiary wobec zbawczego dzieła Boga. Dzięki darowi wiary każdy, w pełnej wolności, jest zdolny poznać Boga i odpowiedzieć na Jego zaproszenie do udziału w komunii i doskonałej miłości Trójcy.

Dyrektorium o katechizacji z 2020 roku podkreśla, że katecheza może osiągnąć swój cel, czyli głęboką komunie człowieka z Bogiem, jeśli skoncentruje się na odpowiedzi wiary⁴. Wierzący, który odkrywa w swoim życiu miłość Trójcy Świętej i dar wiary, rozpoczyna swoją drogę w wspólności Kościoła od chrztu i wzrasta ku wiecznemu życiu z Bogiem przy pomocy łaski Ducha Świętego. Katecheza zatem to proces, dynamiczne przekształcanie, które pozwala wierzącemu dojrzewać w mentalności wiary poprzez praktyki duchowe: uczestnictwo w życiu sakramentalnym, modlitwę, czytanie Pisma świętego, doświadczenie wspólnoty kościelnej, itp.

Każdy ochrzczony, dzięki łasce Ducha Świętego, uczestniczy w prorockim posłannictwie Kościoła. Argumentacja teologiczna i eklezyjologiczna przypomina, że wszyscy wierzący są aktywnymi podmiotami działalności ewangelizacyjnej i katechetycznej Kościoła od momentu przyjęcia chrztu. Zatem jesteśmy wezwani, aby być „prawdziwymi uczniami-misjonarzami”⁵. Jak przypomina cytowane

³ Hbr 1, 1–2.

⁴ Por. Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, Kielce 2020, n. 3.

⁵ Dz. cyt., n. 4.

Dyrektorium: „Za posługę katechetyczną odpowiada cała chrześcijańska wspólnota, ale każdy (...) według swej szczególnej sytuacji w Kościele”⁶.

W tym momencie trzeba zaznaczyć różnicę między ewangelizacją a katechezą. Według *Dyrektorium*, ewangelizacja jest pojęciem uprzednim i szerszym, podczas gdy katecheza zakłada istnienie ewangelizacji i stanowi jej część. Cel obu, czyli osobiste spotkanie z Jezusem, jest ten sam. Orędziem ewangelizacji jest pierwsze głoszenie, kerygmat, a jej adresatami są ci, którzy jeszcze nie usłyszeli Dobrej Nowiny o Jezusie Chrystusie. Natomiast katecheza przekazuje treść bardziej formalną i uporządkowaną i skierowana jest do tych, którzy już usłyszeli kerygmat.

Myszę, że rozróżnienie, które podaje *Dyrektorium* ma charakter nieco kontrowersyjny i teoretyczny. W codziennym życiu często ewangelizacja i katecheza funkcjonują jako synonimy. Nawet *Dyrektorium* przyznaje, że: „o ile nadal przydatne jest rozróżnienie takich pojęć jak *preewangelizacja*, *pierwsze głoszenie*, *katecheza* i *formacja stała*, o tyle w obecnym kontekście nie jest już możliwe wyraźne ich rozgraniczenie”⁷. Na przykład, jeśli mówimy o sytuacjach, w których ludzie nie praktykują wiary lub nawet ją odrzucają, ale otrzymali chrzest, czy misyjne działanie Kościoła skierowane ku nim to (nowa) ewangelizacja czy katecheza? Czy te osoby, które również mieszkają wśród nas, powinny usłyszeć kerygmat, pierwsze (drugie) głoszenie, czy powinny rozwijać swoją wiarę w procesie katechizacji? To otwarte pytania, które zapewne wymagają również osobistej refleksji.

Wspomnieliśmy o teologiczno-eklezjologicznych i konceptualnych ramach katechezy. Udział w proroczej misji Kościoła, która jest wspierana przez Ducha Świętego i opiera się na miłości Boga i darze wiary, wymaga konkretnej postawy. Należy podkreślić, że od chwili przyjęcia chrztu wszyscy jesteśmy katechetami, każdy według swoich zdolności i pozycji. Zadanie katechizowania, które łączy zarówno wymiar indywidualny, jak i wspólnotowy, znajduje również swoje uzasadnienie i podstawę w Piśmie świętym, a konkretnie w poleceniu Jezusa: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody”⁸ (Mt 28, 19). *Dyrektorium o katechizacji* zauważa, że katecheza rodzi się z tego posłannictwa⁹.

Teraz powróćmy do pytania: co to jest katecheza? Niektóre elementy przedstawione w tej części artykułu przybliżają nas do konkretnej definicji. Możemy podkreślić, na podstawie argumentacji teologiczno-eklezjologiczno-biblijnej, że katecheza to działanie wspólnoty Kościoła przy pomocy łaski Ducha Świętego, które jest częścią procesu ewangelizacji i odpowiedzią na wezwanie Jezusa. Katecheza opiera się na osobistym doświadczeniu miłości Boga i darze wiary, która następnie dojrzeje. Każdy wierzący od chwili przyjęcia chrztu jest katechetą, stosownie do funkcji i zdolności. Celem katechezy jest wypełnienie nakazu Jezusa, aby czynić

⁶ Dz. cyt., n. 111.

⁷ Dz. cyt., n. 56.

⁸ Mt 28, 19.

⁹ Por. *Dyrektorium...*, n. 55.

uczniów, czyli doprowadzić do osobistego spotkania człowieka z Bogiem. Dlatego katecheza: „towarzyszy, wychowuje i formuje w wierze i do wiary, wprowadza do Misterium Paschalnego, oświeca i interpretuje ludzkie życie i historię”¹⁰. Podążając za przykładem Jezusa, katecheza pragnie „szukać i zbawić to, co zginęło”¹¹.

Oczywiście, istnieją osoby, które po odpowiednim i dogłębnym przygotowaniu są wybierane i mianowane przez biskupa, aby oficjalnie realizować zadanie prowadzenia katechezy w sensie formacji religijnej, uporządkowanego i systematycznego nauczania. Więcej szczegółów na ten temat można znaleźć w trzecim rozdziale *Dyrektorium*, a przede wszystkim w motu proprio *Antiquum ministerium*, w którym papież Franciszek w 2021 roku ustanowił posługę katechety. Ta posługa nie zwalnia nikogo z nas od bycia katechetą we współczesnej rzeczywistości. W kolejnej części zobaczymy, jak pilnie potrzeba tego działania w dzisiejszym świecie.

3. Jak katechizować w takim mieście jak Santander?

Jeśli chcemy podkreślić potrzebę i znaczenie katechezy w takim mieście jak choćby Santander¹², musimy przynajmniej nakreślić kontekst, w którym żyjemy. Obecnie refleksja socjologiczno-teologiczna często dowodzi, że świat zachodni przechodzi proces sekularyzacji, zwłaszcza w większych miastach i metropoliach¹³. Jeśli duże miasta w Europie Zachodniej ulegają sekularyzacji, w jakim momencie tego procesu możemy powiedzieć, że znajduje się Santander, Paryż, Berlin, czy miasto, w którym mieszkam? Jakie są czynniki i zjawiska opisujące sekularyzację w tych miejscach? Czy znamy statystyki, które uporczywie prezentują dane informujące o spadku liczby wierzących i praktykujących? A może sekularyzacja to temat o wiele bardziej złożony?

Bez wątpienia jest to temat bardzo złożony, ale z mojego punktu widzenia istotne jest podkreślenie niezwykle istotnego czynnika, opisującego obecną sytuację i rozwój sekularyzacji: we współczesnym świecie zbieramy owoce modernizmu. Rzeczywistość postmodernistyczna, w której żyjemy, charakteryzuje się relatywizmem i pluralizmem opinii i idei. Spróbujmy przedstawić to za pomocą dwóch metafor. Wyobraźmy sobie, że jesteśmy w supermarkecie. Przed nami rozciąga się mnóstwo produktów na półkach i ogromny wachlarz możliwości do wyboru. Wśród tylu rzeczy sięgamy tylko po te, które nas najbardziej interesują. Kolejny przykład. Po spędzonej nocy w hotelu schodzimy do bufetu na śniadanie i widzimy szwedzki stół. Jedzenie jest pięknie przygotowane i wyłożone na stołach.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Łk 19, 10.

¹² Miasto w północnej Hiszpanii, stolica Kantabrii. Liczy ok. 170 tys. mieszkańców.

¹³ Por. np. V. Vide, *Comunicar la fe en la ciudad secular*, Santander 2013.

Jest ogromna różnorodność dań i napojów. Wybieramy jednak tylko te potrawy, które najbardziej nam smakują, gdyż nie jesteśmy w stanie zjeść wszystkiego.

W mojej opinii postmodernistyczny relatywizm i pluralizm idei, próbują zredukować wszystkie kategorie do tego samego poziomu, co przyczynia się do sekularyzacji. Żadna wartość, moralność, filozofia czy religia nie ma większego znaczenia niż inne. Chrześcijaństwo, wiara i w konsekwencji katecheza we współczesnym dużym mieście są zredukowane do jednej z dostępnych opcji. Obrazy supermarketu czy szwedzkiego stołu w koncepcji, myśli i ideologii pokazują, dlaczego dzisiaj potrzebna jest katecheza. Dobra katecheza może stanowić konkretną alternatywę dla tylu dostępnych opcji i przybliżyć ludzi do studni żywej wody¹⁴.

Ponadto, refleksja nad obecną sytuacją i kondycją Kościoła, jego misją i miejscem w dzisiejszym świecie jeszcze bardziej skłania wierzących do katechizacji, aby przekaz chrześcijański nie zginął w morzu idei i nie utracił swej wartości, ponieważ „my nie możemy nie mówić tego, cośmy widzieli i słyszeli”¹⁵.

Jan Paweł II w konstytucji apostolskiej *Fidei depositum* z okazji publikacji *Katechizmu Kościoła katolickiego* w 1992 roku napisał: „Pan zlecił swojemu Kościołowi misję strzeżenia wiary”¹⁶. Papież przypomina, że jednym z podstawowych zadań wspólnoty kościelnej jest trwale podtrzymywanie daru/depozytu wiary. Współczesna katecheza musi rozpoznać swoją wartość i intelektualny potencjał, jeśli nie chce być katechezą zsekularyzowaną i nie chce się zagubić wśród innych alternatyw w postmodernistycznym pluralizmie.

Jednak należy zadać pytanie: co współczesnemu człowiekowi może dziś zaoferować katecheza? Bez wątpienia dobre intelektualne, przedstawienie przekazu chrześcijańskiego oraz nowoczesne metody stosowne do oczekiwań, zwłaszcza młodych ludzi, mogą przyciągnąć ludzi do Kościoła i katechezy. Propozycja atrakcyjnej i dostosowanej do współczesnego kontekstu katechezy otwiera przestrzeń do poznania chrześcijaństwa, dialogu i słuchania tych, którzy pragną zbliżyć się do Boga i Kościoła. Dzisiejsza katecheza nie ma na celu nawrócenia mas, ale powinna prowadzić do spotkania i nawiązania osobowej relacji konkretnego człowieka z Jezusem.

Widzimy więc, że oprócz argumentacji teologiczno-eklezyjologiczno-biblijnej, pilność i potrzeba katechezy wynikają z analizy kondycji świata i człowieka współczesnego. Moim zdaniem, z teologicznego punktu widzenia, czynniki opisujące obecną sytuację, takie jak sekularyzacja, postmodernizm, pluralizm, a także dane statystyczne, można interpretować jako katastrofę lub jako szansę i wyzwanie. Bez wątpienia Europa Zachodnia jest miejscem, gdzie chrześcijaństwo ma często charakter tradycyjny i kulturowy. Chociaż ludzie w wielu przypadkach deklarują się jako wierzący, nie mają żadnego związku z Kościołem, a nawet z Bogiem.

¹⁴ Por. J 4, 14.

¹⁵ Dz 4, 20.

¹⁶ Jan Paweł II, Konstytucja apostolska *Fidei depositum*, Watykan 1992.

Jednakże katecheza wychodzi naprzeciw każdej osoby, bez wyjątku, czasami zagubionej w swoim życiu z powodu pluralizmu i relatywizmu, i oferuje najlepszą propozycję, jaką jest relacja z Jezusem we wspólnocie Kościoła. Taka oferta wymaga dobrego intelektualnego wyjaśnienia treści wiary oraz dostosowania metod do oczekiwań ludzi. W związku z tym, współczesna katecheza odgrywa znaczącą rolę w opisie kontekstu osoby, w docenieniu jej wartości i w ułatwieniu drogi do Boga.

Natychmiast rodzą się jednak kolejne pytania: jak dotrzeć z przesłaniem chrześcijańskim do konkretnych osób, które doświadczają pluralizmu postmodernistycznego, który charakteryzuje proces sekularyzacji? Jak chcemy ewangelizować lub katechizować ludzi, którzy tracą swoją wiarę lub wyrażają obojętność religijną? Jeśli użyjemy tradycyjnych metod i sposobów pierwszej ewangelizacji, czy dotrzemy do serc i umysłów konkretnych osób? A jeśli przyjmujemy nowe sposoby ewangelizacji i nowoczesny język w procesie katechizacji, czy nie doprowadzi to do sekularyzacji katechezy, zbliżając ją do świata kosztem oddalenia się od Ewangelii?

4. Jak katechizować dzisiaj?

Doszliśmy do momentu, w którym chcemy znaleźć konkretne wskazówki i sugestie dotyczące tego, jak katechizować dzisiaj. Proponuję zatem, aby odwołać się do konkretnego przykładu działalności katechetycznej, który pozwoli na znalezienie wskazówek do odpowiedzi na nasze pytanie.

Dwa lata temu rozpocząłem przewód doktorski, który dotyczy katechezy w szkołach prowadzonych przez Zgromadzenie Księży Misjonarzy i Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia w dużych i średnich miastach Hiszpanii¹⁷. Badania, ankiety, rozmowy, wywiady i wizyty w tych szkołach pozwalają mi stwierdzić, że są to miejsca uprzywilejowane i idealne dla katechezy. Udało nam się nawiązać kontakty i współpracę z wieloma siostrami i osobami odpowiedzialnymi za działalność pastoralną, co pozwala lepiej zrozumieć sytuację.

Konkretnym przykładem, który chciałbym przytoczyć, jest szkoła „Purísima Concepción” w Santanderze, prowadzona przez szarytki. Świeccy i niektóre siostry ze wspólnoty również starają się odpowiedzieć na pytania dotyczące katechezy, które pojawiły się w niniejszym artykule, odnosząc się do ich bardzo konkretnego kontekstu. Wielu uczniów tej szkoły pochodzi z Ameryki Łacińskiej. Sytuacja ekonomiczna rodzin jest często trudna. Rodzice pracują bardzo dużo i są niechętni do współpracy na polu duszpasterskim poza godzinami szkolnymi. Nie ma duszpasterstwa powołaniowego, katechez, spotkań i rekolekcji, głównie z powodu braku czasu. Wiek i zdrowie sióstr, które mieszkają w budynku szkoły, uniemożliwia im udział w edukacji i katechizacji uczniów.

¹⁷ Powyżej 100 tys. mieszkańców.

Biorąc pod uwagę charakterystykę tego kontekstu, zadaję sobie pytanie: czy istnieje w tej szkole jakikolwiek sposób, żeby katechizować? Jak prowadzić katechezę dla uczniów, których rodzice nie wierzą w Boga, nie dają świadectwa i nie mają na nic czasu? Odpowiedź oczywiście zależy od naszego rozumienia katechezy. Widzimy już, że katecheza wykracza poza ramy żmudnego nauczania – często na pamięć – prawd wiary i moralności chrześcijańskiej. Katecheza, wsparta łaską Ducha Świętego, która zbliża do osobistego spotkania z Jezusem, rozpoznaje znaki czasu i potrzeby współczesnego człowieka, przedstawiając w sposób konkretny, przystępny i interesujący treści wiary. Katecheza nie gubi swojego celu i może ze swym przesłaniem obudzić serca ludzi. W szkole „Purísima Concepción” w Santanderze siostry i świeccy prowadzą konkretne działania w ramach katechezy. Na przykład, modlą się z uczniami codziennie rano, wprowadzają projekty dotyczące interioryzacji i duchowości, opracowane przez szarytki. W okresach liturgicznych, takich jak adwent czy wielki post, uczestniczą w Eucharystii lub innym nabożeństwie.

Te oraz inne działania i konkretne propozycje skierowane są do uczniów, ich rodziców i rodzin, aby mogli spotkać się z Bogiem. Myślę jednak, że istnieje jeszcze jeden, bardzo ważny i niezbędny dla procesu katechezy w tej szkole aspekt. Papież Franciszek mówi, że: „Katechista jest zarazem świadkiem wiary, mistrzem i mistagogiem, towarzyszem i pedagogiem, który naucza w imieniu Kościoła. To tożsamość, która tylko poprzez modlitwę, studium oraz bezpośredni udział w życiu wspólnoty może rozwinąć się w odpowiedni sposób i z odpowiedzialnością”¹⁸.

Wysiłki, działania i propozycje katechetyczne mają sens i znaczenie, ale nigdy nie mogą zastąpić konkretnej i zdecydowanej postawy wierzących i odpowiedzialnych za przekazywanie wiary w szkole. Siostry i świeccy odpowiedzialni za katechezę, którzy czerpią motywację do działania z miłości Boga i własnej wiary, towarzyszą uczniom w ich drodze ku osobistemu spotkaniu z Jezusem. Obecność wśród dzieci na portierni przed lekcjami, na podwórku podczas przerwy, na stołówce podczas posiłku, na korytarzach itp. dowodzą troski wierzących o to, aby każdy miał przystęp do Ojca i nie zginął¹⁹. Tylko pytanie brzmi: czy katechezą jest to, że siostra uśmiecha się do ucznia lub daje mu słodycze, a inna siostra przygotowuje kanapkę dla uczennicy i rozmawia z nią przez chwilę?

Bez wątplenia towarzyszenie i obecność wyrażają autentyczność życia Sióstr Miłosierdzia i wierzących świeckich nauczycieli, którzy w sposób praktyczny realizują dewizę szarytek: „Miłość Chrystusa przynagła nas”²⁰ i odpowiadają na pytanie, jak katechizować dzisiaj. Dzieci, które są dobrymi obserwatorami, mogą zapamiętać te małe gesty i słowa, a w rezultacie doświadczyć radości, szczęścia, czułości i przyjaźni, które oferują im członkowie Kościoła. Oczywiście, te sytuacje

¹⁸ Franciszek, *Motu proprio Antiquum ministerium*, Watykan 2021, n. 6.

¹⁹ Por. J 17, 12.

²⁰ 2Kor 5, 14.

nie nawracają mas ani nie zwiększają liczby praktykujących katolików. Otwierają jednak uczniom przestrzeń spotkania z wierzącymi, a przez to z Jezusem. Tak więc ochrzczeni realizują jedno z najważniejszych zadań katechezy w miejscach, które nazywamy zsekularyzowanymi: ciągłą i trwałą obecność Ewangelii i Kościoła w tych miejscach.

Wróćmy więc do pytania: Jak katechizować dzisiaj? Uważam, że wyzwanie polegające na towarzyszeniu i byciu obecnym wśród uczniów, oparte na autentyczności życia chrześcijańskiego, jest podstawowym zadaniem katechezy we współczesnym świecie. Być może dawanie świadectwa wiary i katechizowanie nie są synonimami, ale mają ten sam korzeń: głębokie i intymne doświadczenie miłości Boga. Motywacja wynikająca z miłości, by być świadkiem i katechizować dzisiaj, może wpływać na ludzi w naszym otoczeniu i przynajmniej wywołać refleksję na temat wiary i istnienia Boga. Świadomość odpowiedzialności za katechezę budzi odwagę wierzących i ułatwia dotarcie z przesłaniem chrześcijańskim do konkretnych osób, lepsze zrozumienie ich złożonej rzeczywistości i dostrzeżenie w nich dzieci Bożych. Nowe metody, działania i interesujące propozycje mogą poprawić proces katechetyczny, ale warto też pamiętać o ludzkich ograniczeniach. Celem działalności katechetycznej nie jest bowiem zbieranie owoców wysiłku i ludzkich zasług²¹, ale otwartość na łaskę Ducha Świętego, który poprzez wierzących dociera do serc ludzkich i prowadzi do osobistego spotkania z Jezusem, Drogą, Prawdą i Życiem.

5. Podsumowanie

Podczas III Międzynarodowego Kongresu Katechetycznego, który odbył się we wrześniu 2022 roku w Watykanie, papież Franciszek skierował do nas, uczestników, następujące słowa: „Katecheza nie może być podobna do innych lekcji w szkole, ale musi być żywym doświadczeniem wiary”²².

Myślę, że współczesna katecheza, oparta na argumentach teologicznych, eklesjalnych i biblijnych, wsparta własnym doświadczeniem wiary wierzących, może przybliżyć ludzi, w ich aktualnym kontekście, do osobistego spotkania z Jezusem. Działalność katechetyczna, zwłaszcza wśród osób o *małej wierze*, podtrzymuje obecność i ciągłość przekazu chrześcijańskiego w środowisku zsekularyzowanym. Przykład szkoły „Purísima Concepción” w Santanderze dowodzi, że autentyczność, obecność i mocne świadectwo wiary tworzą przestrzeń i więzi z tymi, którzy szukają drogi lub stracili sens wiary, ale niekoniecznie są skłonni słuchać traktatów teologicznych. W takich sytuacjach otwarte podejście, gotowość i proste ludzkie przyjęcie mogą uruchomić proces nawrócenia w sercu konkretnej osoby.

²¹ Por. 1Kor 3, 6.

²² <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2022-09/papiez-dobry-katecheta-pozostawia-po-sobie-trwaly-slad.html> (dostęp 28.06.2023).

Na zakończenie artykułu chcę przytoczyć fragment *Psalmu 103*, który ukazuje ludzką kondycję i małość. Psalm ten może pomóc zrozumieć, że w każdej refleksji i działaniu katechetycznym natura ludzka, tak krucha, potrzebuje łaski i wsparcia Ducha Świętego²³, *Pierwszego Katechety*, który oświeca umysł i serce, i działa w nas i przez nas.

„Wie On, z czego jesteśmy utworzeni,
pamięta, że jesteśmy prochem.
Dni człowieka są jak trawa;
kwitnie jak kwiat na polu.
ledwie muśnie go wiatr, a już go nie ma,
i miejsce, gdzie był, już go nie poznaje”²⁴.

Streszczenie

Tekst skupia się na katechezie i jej trudnościach we współczesnym kontekście. Autor proponuje refleksję na temat katechezy, jej podstawowych cech, znaczenia oraz prezentuje sugestie dotyczące sposobu prowadzenia katechezy obecnie, odwołując się do konkretnego przykładu. Autor zaprasza do zastanowienia się nad trudnościami związanymi z katechizacją na podstawie przeprowadzonych badań w szkole prowadzonej przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Santanderze (Hiszpania) i proponuje uwzględnić trzy aspekty: fundamenty katechezy i jej podstawowe cechy, potrzebę i znaczenie katechezy w takim mieście jak Santander oraz wskazówki dotyczące katechizacji w tym mieście. W artykule podkreśla się, że katecheza jest ważnym i aktualnym tematem nauczania Kościoła. Autor omawia teologiczno-eklezyjologiczne i biblijne fundamenty katechezy. Zaznacza, że katecheza jest częścią ewangelizacji i wymaga uprzedniego doświadczenia miłości Boga oraz daru wiary. Tekst przypomina, iż katecheza jest procesem dojrzewania wiary, w którym uczestniczą wszyscy wierni od momentu przyjęcia sakramentu chrztu. Ponadto autor porusza kwestię różnicy między ewangelizacją a katechezą, choć przyznaje, że w języku potocznym często są one używane jako synonimy. Zdaniem autora analiza potrzeb i znaczenia katechezy w takim mieście jak Santander powinna uwzględniać czynniki zachodzące we współczesnym świecie, takie jak sekularyzacja i pluralizm poglądów i idei. W tekście przedstawiony jest przykład szkoły „Purísima Concepción”. Siostry Miłosierdzia, wraz ze świeckimi odpowiedzialnymi za przekazywanie wiary, próbują za pomocą prostych metod i środków katechizować i przybliżać uczniów do spotkania z Jezusem. Autor, odwołując się do konkretnego przykładu, wskazuje na znaczenie utrzymania mocnej wiary oraz właściwego przekazu przesłania chrześcijańskiego na poziomie intelektualnym. Z drugiej strony podkreśla, że odpowiednio dostosowane do obecnej sytuacji metody i środki katechezy mają pomagać w procesie wiary, która prowadzi do osobowej relacji z Bogiem.

Słowa kluczowe: katecheza, ewangelizacja, sekularyzacja.

²³ Por. 1Kor 12, 3.

²⁴ Ps 103, 14–16.

Summary

HOW TO CATECHISE IN A CITY LIKE SANTANDER?

The text focuses on catechesis and its challenges in the contemporary context. The author proposes reflection on catechesis, its fundamental characteristics, significance, and presents suggestions regarding how to conduct catechesis currently, citing a specific example. The author invites to reflect on the difficulties associated with catechizing based on research conducted at a school led by the Daughters of Charity in Santander, Spain, and suggests considering three aspects: the foundations of catechesis and its fundamental features, the need and significance of catechesis in a city like Santander, and guidelines for catechizing in that city. The article emphasizes that catechesis is an important and current topic in the teaching of the Church. The author discusses the theological-ecclesiological and biblical foundations of catechesis. He says that catechesis is part of evangelization and requires prior experience of God's love and the gift of faith. The text reminds that catechesis is a process of maturing in faith in which all believers participate from the moment they receive the sacrament of baptism. Furthermore, the author addresses the difference between evangelization and catechesis, although acknowledging that they are often used as synonyms in common language. According to the author, analyzing the needs and significance of catechesis in a city like Santander should consider factors occurring in the contemporary world, such as secularization and the pluralism of opinions and ideas. The text presents an example of the college „Purísima Concepción”. The Daughters of Charity, along with laypeople responsible for transmitting faith, strive to catechize and bring students closer to personal encounter with Jesus through simple methods and means. Referring to the specific example, the author highlights the importance of maintaining a strong faith and effectively conveying the Christian message at an intellectual level. On the other hand, he emphasizes that catechesis, appropriately adapted methods and means to the current situation, should aid in the process of faith leading to a personal relationship with God.

Keywords: catechesis, evangelization, secularization.

Riassunto

COME CATECHIZZARE IN UNA CITTÀ COME SANTANDER?

Il testo si concentra sulla catechesi e sulle sue sfide nel contesto contemporaneo. L'autore propone una riflessione sulla catechesi, sulle sue caratteristiche fondamentali, sul suo significato e presenta suggerimenti su come condurre la catechesi attualmente, citando un esempio specifico. L'autore invita a riflettere sulle difficoltà associate alla catechesi sulla base di una ricerca condotta in una scuola guidata dalle Figlie della Carità a Santander, in Spagna, e suggerisce di considerare tre aspetti: le basi della catechesi e le sue caratteristiche fondamentali, la necessità e il significato della catechesi in una città come Santander e le linee guida per la catechesi in quella città. L'autore discute i fondamenti teologico-ecclesologici e biblici della catechesi. Il testo ricorda che la catechesi è un processo di maturazione della fede a cui tutti i credenti partecipano dal momento in cui ricevono il sacramento del battesimo. Inoltre, l'autore affronta la differenza tra evangelizzazione e catechesi, pur riconoscendo che spesso sono usate come sinonimi nel linguaggio comune. Secondo l'autore, l'analisi dei bisogni e del significato della catechesi in una città come Santander

dovrebbe considerare i fattori che si verificano nel mondo contemporaneo, come la secolarizzazione e il pluralismo di opinioni e idee. Il testo presenta l'esempio del collegio „Purísima Concepción”.

Parole chiave: catechesi, evangelizzazione, secolarizzazione.

Bibliografia

Franciszek, Motu proprio *Antiquum ministerium*, Watykan 2021.

Jan Paweł II, Konstytucja apostolska *Fidei depositum*, Watykan 1992.

Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, Kielce 2020.

Vide V., *Comunicar la fe en la ciudad secular*, Santander 2013.

O autorze

ks. Jakub KASPRZYK CM – należy do Zgromadzenia Misji. Od 2019 roku jest członkiem SIEV (Międzynarodowy Sekretariat Studiów Wincentyńskich) i wykładowcą Masters in Vincentian Studies. W 2021 roku uzyskał licencjat z teologii na Uniwersytecie Deusto w Bilbao. Obecnie pracuje nad rozprawą doktorską z katechetyki na tymże uniwersytecie, a także prowadzi działalność akademicką i duszpasterską w Hiszpanii.